

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Henrici Canisi[i] Noviomagi, Belgæ, Jn Academia
Ingolstadiensi SS. Canonum Profess. Ordinarii & Primarii,
Opera Quæ De Ivre Canonico Reliqvit**

Canisius, Heinrich

Coloniae Agrippinae, 1662

In Cap. 1. & c. Vir autem 3.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62169](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62169)

IN TIT. XXI. DE SECUNDIS NVPTIIS.

S V M M A R I A.

1. Nuptia secunda & ulterius sunt licita.
2. Non obstante can. Hac ratione xxxi. q. 1.

Secundæ nuptiæ dicuntur, quæ præcedentes subsecuntur, etiam si illæ concessimæ sint, quas & iure permissas esse testatur D. Hieronymus qui inquit, in Ecclesia non damnari bigamiam, nec trigamiam, sed & licere quinto & sexto, & ultra nubere, *text. in can. Aporiant xxxi. q. 1.* qui & exemplum adfert, in Epistola ad Gerontiam de duobus conjugibus Romæ tempore Damasi Pon-

tificis, quorum alter viginti uxores, altera maritos viginti & unum sepelietur.

Nec obstac. Textus in can. Hac ratione ead. q. 1. ubi secundæ nuptiæ appellantur fornicatio: quia text. hic merito rejicitur à Catholicis, quod desumptus sit à Gratiano ex opere imperfecto, quod falso Divo Chrylostomo inscribitur; sed ejusdam hæretici est, vel corruptum ab hæreticis, sicut testatur Bellarm. *de matrim. Sacram. lib. 1. cap. 9.* Ac proinde hic textus nihil nos movere debet, etiam si in Decretum conj. c. us sit à Gratiano, sed temere.

In Cap. 1. & c. Vir autem 3.

S V M M A R I A.

1. Nuptia secunda cur non benedicantur.
2. Benedicens secundas nuptias qualiter puniendus.

His duobus Capp. prohibentur per Sacerdotem benedici illi, qui secundas nuptias iterant, idque propter priorem benedictionem, quæ primis nuptiis adhibita fuit: utque adeò licet unus tantummodò antea benedictus fuerit, alteri minimè, ut quia viro, aut alteri solutus vixit, *text. hic in c. 3. & ibi tradunt Panorm. Butr. & Præpos.* Quæ benedictione soluta alteri, communicatur ea alteri, sicut in simili de oleo nondum consecrato dicitur, quod alteri consecrato commisceatur, *c. 3. sup. De consecrat. Eccles.* & D. Paulus inquit: Sanctificatur vir infidelis per mulierem fidelem, & e contra, *1. ad Corinth. 7.* Quamvis in quibusdam locis contrarium observetur, ubi viduus virginitatem ducit: quam consuetudinem valere existimat hic Glossa, si Papa eam scit & dissimulat.

2. Quod autem textus noster *in c. 1.* ait Capellanum illum, qui hanc benedictionem impedit secundis nuptiis, suspensum ab officio & beneficio remittendum esse ad Sedem Apostolicam, mirum videtur tam graviter coerceri hoc delictum. Sed respondet Butr. textum fortè de eo loqui, qui benedixit secundis nuptiis contractis, vivente adhuc priore conjuge. Panormit. verò existimat, hoc textu non quidem ordinariam pœnam suspen-

sionis beneficii & officii constitui in benedictionem secundas nuptias, sed fuisse quamdam provisionem Apostolicam, id est, arbitrariam. Fortè enim qualitas Capellani illius & circumstantiæ delicti hujusmodi suspensionem & translationem ad Sedem Apostolicam merebantur. Patet itaque Panorm. hanc suspensionem & translationem non necessariò requiri, sed pœnam esse arbitrariam, id est, arbitrio superioris commissam esse pro loci consuetudine & delicti qualitate.

Verùm Præpositus hanc Panormitani sententiam non probat propter *text. in cap. In causis 19. De sens. & re jud.* quo jubentur iudices in iudicando sequi formam & exemplum summi Pontificis. Non igitur arbitraria hæc pœna dicitur potest, cum certa hoc textu constituta sit, ac proinde Iudex ab ea recedere non potest, *cap. 1. & 5. sup. De constit. Nihilominus si causa subit, potest iudex pœnam à jure præscriptam vel auferre vel diminuere, vel eam omninò remittere, l. 3. & 4. C. Ex quibus ians. inf. irrog. l. Qui ergo 13. 9. pœna gravior D. De his qui not. infam. l. Non omnia 5. D. Vere milit. & cap. fin. sup. De transact. inspectis scilicet circumstantiis causæ, personæ, loci, temporis, qualitatis, &c. l. Ausfalla 16. & l. Respicendum 11. D. De pan. ita quòd hodie omnes ter è pœnæ arbitrariæ sint, exceptis, quæ ab ipso jure insignuntur, quæ cum executionem secum trahant, nihil potest in his statuere iudex, ut fit in criminibus, quæ recensentur in *cap. Cum secundum 10. De hæret. in 6.* item in ex-*

que-
nunt

us à jure inferuntur. Hoc verò textu nostro in d. c. licet suspensio ab officio & beneficio in Capellanum statuat; non tamen ex ipso jure intelligitur, sed summus Pont. jubet eam infligi per Episcopum, sicut rectè interpretatur huic text. Hostiens. quem refert & sequitur Panormit. videlicet propter circumstantias ipsius delicti & delin-

quentis, ob quas poena quandoque gravior statuitur, ut ante probatum est. Et sic verior mihi videtur interpretatio Panormit. sup. adducta, quòd poena in secundo benedicente arbitraria sit, id est inspectis & examinatis circumstantiis à iudice sit concipienda & adhibenda.

In Cap. Dominus 2.

S V M M A R I A.

1. Ad secundas nuptias transvolare non licet, nisi constiterit de morte alterius conjugis.
2. Et quid si dubia mors sit?

Prohibet hoc textus S. Pont. ne quis ad secundas nuptias migret, antequam cered sibi constet, mortuum vel mortuam esse conjugem suam. Idem tradit *sex. inc. In praesentia 9. sup. De sponsal.* ubi hanc rationem reddidimus, quòd matrimonium semel legitime contractum inter Christianos non nisi morte dissolvatur, c. *pon. & ult. inf. mod.* Excepto casu professionis vitae monasticae, quòd matrimonium ante consummationem etiam invito altero conjugè rectè dissolvitur, c. 2, c. 7, *sup. De convers. conjug.* Non igitur ignorantia sive

absentia alterius conjugum dissolvit matrimonium, ita quòd ad alterum matrimonium convolare liceat.

Sed quid si vir sive mulier dubia, id est, non accepto certo nuntio de morte alterius conjugis, nihilominus ad secundum matrimonium transeat? Subjungit hic textus ostert, eum, qui sic matrimonium temere contraxerit, postulantibus secundo marito, vel mulieri tenent reddere debitum conjugale, non verò exigere. Siquidem secundus maritus vel mulier, qui quare bona fide contraxit, debito suo privandus non est, cum factum cuique suum, non alteri nocere debeat, l. *Factum cuique De R. l.* neque dubitanti permittitur, ut contra dubium conscientiae exigat debitum, c. *Litteras 13, vers. porro sup. De restit. spoliar. & c. fin. De praeser. vide quòd latius dixi ad d. c. In praesentia*

In Cap. penult. & ultimum.

S V M M A R I A.

1. Secunda nuptia jure Canonico permittitur mulieri citra notam infamiae.
2. Poenas alias in mulierem intra annum luctus nubentem jure civili constitutas hodie abrogatas esse.
3. An et alia in favorem liberorum prioris matrimonii introducantur?
4. Et quid de vidua, quae intra annum luctus ex alio peperit, vel stuprum passæ est?
5. Quid si liberis prioris matrimonii nuptiis secundis maritri consenserint?
6. Conditio, si non nupserit, an rectè adijciatur legato à marito relicto uxori, vel contra?

Eadem utriusque Cap. sententia est. Permittunt enim mulieri post mortem mariti sui alteri viro nubere, absque ulla infamiae nota, quae alias ex praescripto juris interrogabatur mulieri intra annum luctus nubenti, l. 1, c. 1, 2, *C. de sac. nupt.* Idèd verò ius civile hanc infamiam non introducebat contra mulierem, ut saltem hujus metu certo

tempore abstineret à secundis nuptiis ad evitandam turbationem sanguinis per secundum matrimonium. Fortè enim antè conceperat ex priore marito, l. *Liberorum 11. § 1. D. De his qui notan. infam.* Quod cum non æquè sit in marito, nulla infamia in eum statuta est, quòcumque etiam tempore aliam uxorem duxerit, atque idcirco neque lugere uxorem teoetur, l. *Uxores 9. D. jam dicto tit.* Hodie autem & in muliere hæc infamia juris civilis cessat, per hunc text. nostrum, qui hæc in re auctoritate D. Pauli utitur, l. *ad Corinth. 7.* dum inquit: *Mulier alligatæ est legi, quanto tempore vir ejus vixerit: quòd si dormierit, liberata est, cui vult nubat tantum in Domino.* Idem ferè repetit D. Paulus *ad Rom. 7. c. in princ.* Igitur cum mulier statim marito mortuo liberam potestatem habeat alteri nubendi, ex jam dictis verbis D. Pauli, merito hæc infamia juris in muliere intra annum luctus nubente sublata censetur, etiam quoad forum civile per hunc text. nostr. Et hoc quoad infamiam expediti juris est.